

U javnosti se sve češće pojavljuju studije o malim hidroelektranama koje imaju potpuno suprotstavljene zaključke. Naime, dok neke studije govore o superiornosti rada MHE, druge naglašavaju njihove negativne strane.

Prema većini akademskih istraživanja u Makedoniji (od strane tehničkih fakulteta u Bitolju i Skoplju) MHE su ocenjene kao efikasne i bezbedne, uz mogućost brzog pokretanja i zaustavljanja, niske proizvodne troškove i visok stepen efikasnosti, niske troškove održavanja, u kombinaciji sa drugim prednostima, kao što su navodnjavanje, zaštita od poplava, alternativni turizam... Prema tome, MHE su ocenjene kao jedna od najisplativijih i najsigurnijih energetske tehnologije, koja omogućava proizvodnju čiste električne energije, čak i sa prednostima u odnosu na vetar i sunce. MHE imaju visoku efikasnost (70-90%), daleko najveću od svih energetske tehnologije, odnosno visok faktor kapaciteta (najčešće iznad 50%), u poređenje sa 10% za solarnu i 30% za energiju vetra. MHE su ocenjene kao dugotrajna tehnologija, a sistemi se mogu konstruisati da traju 50 i više godina.

S druge strane, neke studije i istraživanja navode da uticaji MHE na životnu sredinu ne mogu da se zanemare. Prema njima, MHE ograničavaju pristup svežoj vodi, što smanjuje kvalitet života ljudi. Podaci pokazuju da iako u Makedoniji raste broj MHE, proizvodnja električne energije se ne povećava u skladu sa tim.

„Postoji veliki broj studija širom sveta koje potvrđuju da je uticaj MHE na životnu sredinu po jednom megavat-času električne energije veći čak i u odnosu na velike hidroelektrane, kao i da postoje brojni uticaji na floru i faunu putem defragmentacije staništa“, kaže Davor Pečevski iz Centra za istraživanje i informisanje o životnoj sredini Ekosvest.

On dodaje da hidroelektrane smanjuju otpornost regiona na klimatske promene i globalno zagrevanje.

„Male hidroelektrane se često izvode u seriji, odnosno u tzv. kaskadama, pri čemu se kumulativni efekat uticaja višestruko umnožava. Korist se meri samo količinom proizvedene električne energije, dok se svi drugi faktori ignorišu. Od kada je izgrađen veliki broj malih hidroelektrana, može se lako primetiti da njihovo učešće u energetske sektoru ne umanjuje potrebu za fosilnim gorivima, što bi trebalo da bude jedna od glavnih prednosti krošćenja obnovljivih izvora energije“, kaže Pečevski.

Prema makedonskom zakonodavstvu, predviđen je biološki minimum od 10% vode koja ostaje u rečnom koritu, ali kako tvrdi udruženje, to ne obezbeđuje dovoljno vode za održavanje rečnih ekosistema i flore i faune koje su njihov deo.

To je pokazao nezavisni monitoring rada nekoliko MHE u Makedoniji, kaže Pečevski.

Ekosvest ističe da iako voda predstavlja obnovljivi izvor energije, njena upotreba za proizvodnju energije je neodrživa. Organizacija se zalaže da se investicije u proizvodnju

električne energije usmere na druge, manje štetne obnovljive izvore, kao što je sunce. Regulatorna komisija za energetiku je objavila da na dan 31. decembar 2017. ukupan instalisani kapacitet preferencijalnih proizvođača koji koriste fid-in tarife iznosi 128,01 MW. „Od ukupnog instalisanog kapaciteta, instalisani kapacitet 73 povlašćena proizvođača električne energije iz malih hidroelektrana iznosi 67.509 MW. Za 34 male hidroelektrane, sa planiranom snagom od 37.666 MW izdata su rešenja za sticanje privremenog statusa i nalaze se u fazi izgradnje, a očekuje se da će biti puštene u rad do 2020. godine“, pojašnjava RKE.

Ukupna proizvodnja izgrađenih elektrana koje su stekle status povlašćenog proizvođača iz obnovljivih izvora energije iznosila je 326.969.913 KWh u 2017. godini. Primetan je trend rasta u odnosu na prethodne dve godine.

„Broj preferencijalnih proizvođača električne energije iz malih hidroelektrana beleži nepravilan trend rasta. Njihov broj u 2015. bio je 58, u 2016. godini 64 i u 2017. godini 73. Proizvodnja električne energije u MHE, koja zavisi od prirodnih uslova, odnosno padavina, iznosila je 108.645.092 KWh 2015. godine, 189.152.983 KWh 2016. godine i 141.186.774 KWh 2017. godine. MHE su 2017. godine ostvarile 43% proizvodnje električne energije od strane povlašćenih proizvođača koji koriste fid-in tarife“, saopštila je RKE.

Kontraverzne studije o efektima

Projekti za implementaciju MHE u Makedoniji, a posebno studije i istraživanja o njima, ne gube zamah. Ovo je potpuno razumljivo s obzirom da je električna energija jedna od pokretačkih snaga svake ekonomije. Sa povećanjem broja MHE sve više na značaju dobijaju istraživanja i studije o njihovim efektima, ali i uticaju na životnu sredinu.

Izvor: novamakedonija.com.mk